

René Huigen

STEVEN!

Gedicht

2019

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

De auteur ontving voor het schrijven van dit gedicht
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Copyright © 2005, 2013, 2019 René Huigen

Steven! en *Steven II* verschenen eerder als afzonderlijke editie

Omslagontwerp Brigitte Slangen

Omslagillustratie Klaas Gubbels

Foto auteur Keke Keukelaar

Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge

Druk Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 94 031 4830 4

NUR 306

debezigebij.nl

DEEL I

Muze, ook al heeft U uw reserves
En is dit de laatste druppel uit eend're
Bron waaraan alleen de bekwaamsten zich
Uitputtend mochten laven, dan nog ben ik
U dankbaar die aan te mogen spreken
En zou ik U, in weerwil van uw hang
Naar het avontuurlijke, willen vragen
Te verhalen van een man die thuisbleef
En die geloofde dat de wereld hem
Een zetel was waaruit geen held, zijn daden
Waardig, hoefde op te staan om haar slapend
Tegemoet te kunnen treden. Zing ons
Daarvan, Calliope, dochter van Zeus
En Mnemosyne, echtgenote van
Apollo en moeder van Orpheus,
U die op Parnassus' verborgen top

De hoeder van de kudde reeds beziend
Hebt, om, van al uw volgelingen, nota
Bene mij, die van geen luisteren weet,
Te leren hoe achter de wijkende
Horizon van ieder woord dit aardse
Paradijs voor wie te wandelen op
Wil staan bij iedere stap een stap
Verwijderd zal blijven. Ik weet, ik vraag
Waarschijnlijk te veel van U, die met het
Weinige dat U nog aan adem rest, mij
Dit lied heeft trachten in te fluisteren,
Maar een straffe wind behoeft niet hetgeen
Een briesje ook kan klaren: daarom, verhef
Mijn zwakte en broed gewiekt op wat zich
Afgroendelijk in hem, wiens lot ik in
Uw handen leg, zal openbaren. Licht
Mij bij waar zijn gangen mij duister zijn
Of door een gebrek aan diepgang aan de
Oppervlakte blijven. Geef uitleg, want
U wéét en was er vanaf den beginne
Bij, zodat ik, voor dat waarnaar dit hoog
Vertoog verlangt, getuig van eeuwige

Voorzienigheid en, ongeacht tot welk
Doel bereid, aanvaarden zal om steeds opnieuw
Die eerste stap opnieuw te zullen zetten.

Maar zeg eerst wat iemand ertoe beweegt
Zich nergens toe bewogen te weten.
Waarom U, zuiver en rechtvaardig in
Uw oordeel, er telkens toe geneigd bent
Hem, die zijn plaats niet kent, te verkiezen
Boven degeen die zich gedienschtig in uw
Handen de maat liet nemen. En waarom hij,
Een muis, een grijze wordt categorisch
Over dezulken gesproken, gekluisterd
Aan uw lippen, en aan uw almacht ten prooi,
Er geen goed aan doet zich wijselijk voor
Dood te houden? Want ook daar is moed
Voor nodig, om in uw ogen lui of laf te zijn
En weinig strijdvaardig zo te ontsnappen
Aan wat hem, bevangen, de adem ontnaemt.
Tot hoger inzet hebben velen om minder
Het leven gelaten, doch grootser was hun
Verdienste niet, dan dat U er zich prima
Mee vermaakte. Een knipoog relativeert

Niet wat een moeder haar kinderen toestaat,
 Noch wat Thalia, uw zuster, gedoogde
 Toen onder het luidruchtige getrappel
 Van haar Korybanten, zij op haar grondvest
 De wereld liet schuddebuiken. Ook U
 Acteerde op dat podium, maar zag niet
 Dat een achteloos gebaar om voor uw
 Veelkoppig publiek hun ontzag mee weg
 Te wuiven, juist tot rampen leiden zou
 En afdoende was om hele steden
 Mee van de kaart te vagen. Zoals bij
 Manisa Dagh, de berg Siphylus, bij
 Izmir, waar de stad van Tantalus en
 Volgens Pausanias het oude Atlantis
 Verzonken lag.

Zo konden de kleinste
 Oorzaken grote gevolgen hebben, om
 Maar te zwijgen van uw ademkracht,
 Die van verre exotische winden
 Aanvoerde: uit Medusa's tuin de Ghibli,
 Die uit Libische woestijn het zand in
 Perseus' ogen blies, de verzengende

Khamsin uit Egypte en, de ergste
Van alle, die raasde boven Malat,
Het huidige Malta, voor de kust waarvan
Paulus, uit de koudeput van uw mond,
De Euroclydon, een ijzige valwind,
Tot orkaankracht opwaaien zag.

Gelukkig

Heeft aan zijn schipbreuk, en indirect aan U,
Het voormalige Melita, op de plaats
Van Publius' residentie, Romes
Stadhouder en latere bisschop van oud-
Fenicische vesting, nog haar eerste
Kathedraal en Jahwehs woning haar puike
Akoestiek te danken, zodat al wat
In lament ten onder dreigde te gaan
Voortaan in U een canon zou vinden.

En hoor hoe godvrezend sedertdien het Rex
Pacifica, een motet voor zes stemmen,
Alleen voor Dionysus' spiegel klinkt.
En later. Toen uw zang, zo lieflijk nog
Door Aeolus' harp begeleid, plots de
Wereld veroverde met paukenslagen

En hoorngeschal. Een zucht was genoeg om
Door het smalle riet van hobo of fagot,
Hoog boven Eos' strijklicht uit, een ijle
Melodie te blazen. Bewonderend sprak
Men van een harmonie der sferen en
Beluisterde er ten bewijs van één God
Niet úw maar zĳn werken in. Begrijpelijk
Is uw woede over wat U rechtmatig
Toebehoorde en thans ontfutseld is,
Maar ware het niet beter geweest indien
U beter uw krachten had gekend en
Wist welke effecten die sorteerden.
Verongelijkheid siert uw welbespraaktheid
Niet, om, naar gelang de pet die U hebt
Opgezet, ook in overeenstemming met
Uw buien te oreren. Wees opgewekt
In plaats daarvan en beproeft U hem die U,
Om U te doen behagen, niet langer
Woorden in de mond hoeft te leggen.
Aanzienlijk is altijd nog uw stijl die,
Wil ze excelleren, tot voorkeur van
Niemand ooit aanleiding van enige twist

Hoeft te zijn. Geen proeve is zij van wat men
Er tot een beter begrip van wat schoonheid
Vermag mee bereiken wil. Namelijk:
Daarin het bewijs van uw verhevenheid
En het sublieme geleverd te zien. Nee,
Nooit zal het gemak waarmee U tussen
Hoop en vrees 's mensen gemoed bespeelde hem
Tot voorbeeld kunnen zijn, zelfs niet indien
Hij met eender gemak het omgekeerde
Probeerde: de hemel veroveren,
Zoals U de wereld, lukt hem toch niet.

Realisme is daarom geboden.

Een nuchtere blik van hem die U met
Inzicht slaat, door hem in het oog van zijn
Weinig stormachtige leven zich gedwee,
Dat heet: gelaten, niet geslagen, op
Te laten houden. Die slag is U, die
In de ene wereld gegeven, hem in
De andere een streling wordt. Vergunt U
Hem, die we Steven zullen noemen, aldus
Te zien wat hem als vanzelf aan komt waaien:
In 't gordijn dat danste op het briesje

Van uw ademtocht, het tipje van het floers,
Dat door uw influistering werd opgelicht.

Kom zo tot hem, door de kieren, en toon
Hem in wat niet sluitend is het venster
Op de wereld. Maak aanschouwelijk van
Welk fenomeen dat met U bezig is
Te sterven U nochtans de verschijning bent.
Want weet: hij ziet niet U, maar proeft de wind.
Als lucht bent U voor hem, of nee, wees lucht
Voor hem. Zijn nood aan U is ademnood,
Een conditie die U hem stelde, maar
Waarom geen mens voldoet zonder niet ook
Te weten wat verlangen is. Ja, oorzaak
En gevolg beide, maar verlangen naar
Wie of wat? als hij U noch uw werken
Kent, ten volle. Onvolledig is zijn beeld
Van U, verwrongen. Volmaakt voor hem is pas
Wanneer hij zich in vergelijkingen
Heeft uitgeput en het lichaam, hem niet
Langer knellend, in de dood zijn weerslag vindt.
Een schaduw is hij slechts, zoals U voor hem
Een schaduw bent, op de witte muur een hand:

Waar hij een vlinder ziet, schouwt U zijn ziel.

 Probeert U mij, die namens Steven spreekt,
Nu eens uit te leggen hoe iets onstoflijks
Naar iets stoffelijks kan verwijzen en hoe,
Onttrokken aan 't luie oog maar desondanks
Aanwezig en zo manifest, vrouwe
Metafysica in het schijnsel van
Zijn schemerlamp kan zijn gezeten? Is het
Niet om poëtische dan wel om beslist
Tegenstrijdige reden dat (a) licht
Niet door een object en (b) de schaduw
Van dat object niet door een ander object
Vallen kan. Terwijl (c) op de muur toch
Eén schaduw wordt waargenomen. Van de hand
Én van de vlinder die door de hand wordt
Toegedekt? Het was daar, in die verdachte
Zone, dat U mij in logica's hiaat
De poëzie bespeuren liet waar zijzelf
In het duister tastte. Zo kwam om haar
Te helpen en geholpen door zuivere
Rede, het Transcendente voort uit een
Gebrek en beiden uit U, die tussen hen

Bemiddelde, en blies U gedrieën, elk
Naar eigen kunnen, elkaar niet tegen-
Werkend, maar gezusterlijk, aanvullend,
Ons die wetenschap leven in, dat, vervat
In die ene schaduw en in dat waarnaar
Die schaduw verwees, zowel de zichtbare
Als de onzichtbare wereld, die van
Het denken, kon worden waargenomen.

 Zo zag Steven schimmen eerst: het vitriool
Der wijzen en het uiterst vluchtige
Harmoniak, de hermetische meidauw in
Dat niet-aflatende gevang van hemel-
Koepel, hersenpan: het destilleerglas.
En pas later in die schimmen spoken
Toen hij ze najagen ging, zoals een kind
Geneigd is zijn eigen schaduw voorbij
Te willen lopen en, zichzelf schaduwend,
Over eigen schijnbewegingen struikelt.

 Onbegrijpelijk werd zo wat letterlijk
Onvatbaar was, en het onvatbare,
Opgevat als ding, ook weer terzijde
Geschoven. Voor wie U aan wilde raken